

**Videnscenter på Ældreområdet
Elektronisk Nyhedsbrev
DEMENS NR. 15
September 2006**

FRA LÆSERNE

**Projekt "Glem ikke.." på nettet
Arvelighed og demens
DVD om demensindsats fås i Nordisk bogcenter**

NYHEDER

**Brandulykker i hjemmet
Hudtest for demens på vej
Øjets linse kan afsløre demens
Nyhedsbrev om Daisy projektet
Særlige tilbud til yngre med demens
Demenskontakten for unge pårørende**

KURSER OG KONFERENCER

**Dementia Care Mapping (DCM)
International Alzheimerdag i 2006 i Malmø**

FORSKNING OG UDVIKLING

**Juice kan udskyde demens
Seneste tendenser indenfor demensområdet
Haver og terrasser giver velvære
Terapi haver**

Projekt "Glem ikke.." på nettet

Demenskoordinator Lena Baungård Thomsen oplyser, at man nu kan læse om projekt "Glem ikke..." på Ikast kommunes hjemmeside:
<http://www.ikastkommune.dk>
Samme sted kan man læse artikler om projektet, om demenscafeen m.v. og downloade rapporten.

Yderligere oplysninger: Demenskoordinator Lena Baungård Thomsen
<mailto:let@ikast.dk>

Arvelighed og demens

I *Demens*, nr. 14 2005 præsenterede vi en artikel om demens og arvelighed, bragt i Alzheimerforeningens "Magasinet Demens" nr. 4 2005, skrevet af overlæge Jørgen Nielsen fra Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet. I gennemskrivningen og forsøget på at korte artiklen ned, har vi rundet af med følgende sætning: *Og i alle tilfælde er det en lang, besværlig og ikke alt for sikker proces, man skal igennem.* Den er vores fortolkning og ikke en udtalelse af Jørgen Nielsen. Vi beklager fejlen.

DVD om demensindsats kan fås i Nordisk bogcenter

I sidste udgave af Demens omtalte vi en DVD ved navn: *"Rundt om demensindsatsen - inspiration til en bedre hverdag for demente og deres pårørende"*. Styrelsen for Social Service oplyser, at DVD'en nu kan bestilles via Nordisk bogcenter. Materialet er gratis og man betaler kun for forsendelsen.

Bestilling: Nordisk bogcenter på tlf. 5636 4048 eller på
<mailto:ekspedition@nbcas.dk>
Materialet har ISBN: 87-91247-77-2.

Brandulykker i hjemmet

Beredskabsstyrelsen har analyseret dødsbrande i Danmark i perioden 2000-2005. I disse seks år omkom i gennemsnit 83 mennesker ved brand i hjemmet.

Alder er en væsentlig faktor; således har 80-årige fem gange større risiko for at omkomme ved brand end den øvrige befolkning. Det kan både skyldes nedsat reaktionsevne og sygdom, der hæmmer muligheden for at handle hensigtsmæssigt, men det kan også være, at omgivelserne ikke er sikre nok. De, som omkom ved brand boede ofte alene og de havde sjældent installeret røgalarmer i hjemmet. I rapporten anbefales, at der sættes ind med en forebyggende indsats overfor risikogrupper. Ikke bare røgalarmer, men også brandsikre tekstiler og el-apparater med automatiske afbrydere er ting, som kunne sikre ældre med nedsat funktionsevne mod at omkomme ved brand.

Beredskabsstyrelsen har udover rapporten også udarbejdet en pjece

“Undgå brand i hjemmet” med 10 råd til ældre og deres pårørende, samt en handlingsplan for nedbringelse af antallet af dødsbrande i Danmark. Alt materialet kan findes på Videnscentrets hjemmeside:

<http://www.aeldreviden.dk>

Kilde: Debatmødet om Ældre og ny teknologi den 31. august 2006

Hudtest for demens på vej

Amerikanske forskere har opdaget nogle enzymer som kun reagerer abnormt i huden på mennesker med Alzheimers lidelse, og de arbejder nu på at udvikle en test, der kan identificere mennesker med demens tidligt. Testen, som også skal kunne skelne mellem andre former for hjernelidelser, som for eksempel Parkinson's, betegnes af forskere indenfor demensområdet som lovende. Rebecca Wood, medlem af den amerikanske Alzheimerforenings forskningsråd, fremhæver, at både patienter og pårørende vil have store fordele, hvis demens i fremtiden kan opdages før sygdommen har givet sig udslag i symptomer og i større ødelæggelser af hjernen.

Kilde: BBC News den 28. august 2006

Øjets linse kan afsløre demens

På en international Alzheimer-konference i Madrid har Dr. Lee Goldstein fra Boston præsenteret en test, man tror vil blive i stand til at afsløre demens på et tidligt tidspunkt. Forskerne har med laserlys kunnet afsløre forekomst af beta-amyloid - et protein der er fundet i de plaques der ses i hjernen hos patienter med demens - i øjets linse. I et kontrolleret forsøg på mus, har man kunnet udpege mus med og uden Alzheimers sygdom ved at lyse kortvarigt med infrarødt lys i deres øjne. Professor Clive Ballard fra Alzheimerforeningen udtaler, at dette studie er spændende, fordi det benytter en visuel teknik som både er relativ billig og meget lidt indgribende.

Kilde: BBC News den 22. juli 2006

Nyhedsbrev om Daisy projektet

Daisy projektet - som tidligere er omtalt i Demens - undersøger effekten af et intensivt støtte- og rådgivningsprogram til mennesker med demens i

tidlig fase og deres pårørende. Desuden indsamles viden om helbredsmæssige, juridiske og sociale konsekvenser af demens hos mennesker med demens i tidlig fase og deres pårørende. Daisy projektet strækker sig over flere år, men allerede nu kan man få information om resultater fra de første delprojekter, oplyser Styrelsen for Social Service. Frem til sommeren 2008 udsendes et nyhedsbrev om projektet.

Tilmelding til nyhedsbrev kan ske på <http://www.servicestyrelsen.dk/daisy>
Kilde: www.SUFO.dk

Særlige tilbud til yngre med demens

Kommunerne skal pr. 1. januar oprette særligt tilbud til de borgere, som bliver ramt af demens før 65 års alderen. Det drejer sig skønsmæssigt om 4 – 5.000 mennesker i Danmark. Afdelingslæge ved Hukommelsesklinikken på Rigshospitalet udtaler, at mennesker med demens i tidlig alder har et særligt behov for blandt andet opfølgende samtaler med psykolog, og Karen Skjøtt, psykolog ved Demenskontakten, peger på pårørendes særlige behov for hjælp.

I et samarbejdsprojekt: "Demensomsorg i Norden" har en arbejdsgruppe sammenfattet forskning og praktiske erfaringer med særlig indsats i forhold til yngre med demens. Arbejdsgruppen har kunnet pege på, at der i Norden er etableret omkring 40 forskellige tilbud til yngre mennesker med demens såsom pårørende grupper, dagtilbud, cafeer, heldøgntilbud og samtalegrupper. De peger på, at forskningslitteraturen er sparsom på området, mens der findes forholdsvis mange bøger, pjecer, videoer og oplysningsmateriale om emnet. Arbejdsgruppen konkluderer, at der er behov for at udvikle helhedsorienterede modeller for udredning og for tilbud særligt målrettet yngre personer med demens.

Se

<http://helseutdanning.no/nordic/documents/YngrepersonermeddemensiNorden.pdf>

Kilde: <http://www.demensnet.dk> og
<http://www.helseutdanning.no/nordic/index.php>

Demenskontakten for unge pårørende

Hvad gør man, når mor eller far har fået demens - og man selv er teenager? Social- og psykiatريفorvaltningen i Frederiksborg Amt og Alzheimerforeningen i Frederiksborg Amt har udviklet et info-hæfte om

emnet, formet som en mobiltelefon, til unge mellem 15 og 25 år. I hæftet præsenteres en række udsagn fra teenagere, som har demens tæt inde på livet. Det drejer sig eksempelvis om temaet "at snakke sammen", "at blive utålmodig over at få de samme spørgsmål igen og igen", "at skulle have hjælp i huset". I forhold til samtlige udsagn gives kommentarer og forslag til handlinger for den unge. Bagest i hæftet er der en side med henvisninger til yderligere information.

Info-hæftet er på 32 sider og koster 8,- kr. pr. stk. Rekvireres fra DemensKontakten telefon 2425 8234 eller <mailto:kontakt@demenskontakten.dk>

Dementia Care Mapping (DCM)

Næste basiskursus i Dementia Care Mapping (DCM) afholdes den 27. - 28. september på Videnscenter på Ældreområdet i Hellerup.

DCM er en metode til kvalitetssikring af omsorg for svage ældre. Metoden, der er udviklet af den nu afdøde professor Tom Kitwood, sætter fokus på kvaliteten i omsorgsrelationen mellem borger og personale. Gennem standardiserede mål for omsorgskvaliteten og tilbagemelding til personalet, kan der ud fra DCM observationerne opstilles og iværksættes handleplaner til forbedring af omsorgskvaliteten.

Se mere på <http://www.daniae.dk/dcmdk.htm>

International Alzheimerdag i 2006 i Malmø

Den danske og den svenske Alzheimerforening står for et fælles arrangement i Malmø den 21. september 2006 kl. 17 – cirka 20 i anledning af, at det er 100 år siden, Alzheimers sygdom blev opdaget. Se mere på <http://www.demensnet.dk/newsitem/384/default.aspx>

Der vil være fælles bustransport til Malmø med opsamling i Fredericia, Odense og København. Det er gratis at deltage, men tilmelding er obligatorisk. *Billetter bestilles hos Alzheimerforeningen på telefon 3040 0488.*

For de, der er forhindret i at deltage, sendes arrangementet direkte over Internettet på <http://www.demenstv.com>

Juice kan udskyde demens

Ny forskning viser, at et vist forbrug af frugt- og grøntsagsjuice kan medvirke til at udskyde demenssygdommen Alzheimer's. Resultatet, der er offentliggjort i The American Journal of Medicine, baserer sig på et studie af 2.000 mennesker, som er blevet fulgt i omkring 10 år. Risikoen for at udvikle Alzheimers sygdom blev reduceret med 76% for dem, som drak frugt- og grøntsagsjuice – men man ved dog ikke, hvilke specifikke juicer der beskytter bedst, eller hvor længe man skal drikke dem for at opnå effekt.

Kilde: www.demensnet.dk

Seneste tendenser indenfor demensområdet

Det internationale tidsskrift "Dementia" har eksisteret i fem år, og i ledertiden til jubilæumsnummeret gives - med henvisning til publicerede artikler - en gennemgang af temaer indenfor demensomsorg og -forskning igennem disse fem år.

Blandt de medicinske landvindinger nævnes, at der nu findes fem godkendte præparater på markedet, at flere er undervejs og at der er en 2. generationsvaccine under udvikling. Der arbejdes endvidere ihærdigt på at identificere prædiktorer, som kan sige noget om mulig risiko for demens – blandt andet gennem tests for milde kognitive funktionsnedsættelser (MCI).

Den sociale demensforskning fokuserer på, hvordan det opleves at leve med demens og på at udvikle forskningsbaserede modeller for "best practice" målrettet forskellige mennesker med demens og til forskellige stadier af sygdommen. Størsteparten af de, som har demens, lever i eget hjem, og derfor prioriteres det at finde kvalitetsfyldte behandlingstilbud i hjemme-miljøet. Der er også sket et paradigmeskift fra Tom Kitwoods personorienterede tilgang til en mere par- eller relationsorienteret indgangsvinkel, inkluderende hele familien og det nære netværk. Og der fokuseres på triaden mellem den demente person, familien og personalet i det man kalder "et fælles pleje-partnerskab". Se blandt andet Videnscentrets trilogi: "Samarbejde mellem plejehjemsbeboere, pårørende og personale – en treklang med mislyde?" af Eva Bonde Nielsen - <http://www.aeldreviden.dk/udgivelser/boeger/#trilogi1>

I dag diagnosticeres mange tidligere end før i demensforløbet. Det øger muligheden for, at demenslidende selv fungerer som advokater for deres rettigheder. Demenslidende borgere har således oprettet web-sider, hvis formål det er at dele erfaringer med lidelsen og udbrede viden om den. Se

blandt andet: <http://www.dasninternational.org/> og <http://www.alzsh.net>

Det er blevet mere almindeligt, at forskere er åbne for at inddrage mennesker med demens som samarbejdspartnere og som konsulenter til at få opstillet meningsfulde forskningsspørgsmål, og til at give deres besyv med, når eksisterende testmateriale skal vurderes i forhold til demens.

Lederens bud på fremtidig forskningsfokus er, at stemmerne fra mennesker med demens vil blive hørt i stigende grad og at forskningen vil blive mere specifik og målrettet forskellige grader af kognitive dysfunktioner eller forskellige undergrupper blandt de, som har demens. Den vil også koncentrere sig om den nye teknologi, som er under udvikling og de etiske spørgsmål i denne forbindelse.

Kilde: Dementia: The International Journal of Social Research and Practice 2006;Vol 5(1):5-9

Haver og terrasser giver velvære

Lis Gees fra Bornholms Sundheds- og Sygeplejeskole har skrevet en Master of Public Health-afhandling kaldet "*Naturens betydning for ældres velvære*". Gennem 12 semistrukturerede interviews afdækker Lis Gees, hvorledes naturoplevelser medvirker til følelse af velvære og at naturen værdsættes meget højt af undersøgelsens ældre. Ikke alene er deres have og terrasser vigtige, men som noget nyt peges på, at også lyset har betydning for velvære.

Afhandlingen kan downloades frit fra hjemmesiden for Nordiska Högskolan for Folkhälsovetenskap (NHV) i Göteborg på adressen http://www.nhv.se/upload/dokument/forskning/Publikationer/MPH/MPH2005-40_L.Gees.pdf

Yderligere oplysninger: Lis Gees <mailto:lis.gees@brk.dk>

Terapi haver

Dyrkning af haver er en af de største fritidsinteresser i England, men hvis man får demens, hvorledes kan man så sikre, at man kan fortsætte med denne beskæftigelse? I en oversigtsartikel i tidsskriftet "Dementia" præsenteres tre forskellige forsøg med haver, der er etableret særligt til glæde for mennesker med demens.

I ét forsøg har man udviklet en sansehave som del af en offentlig park i Warwickshire. Haven er forsøgt gjort interaktiv, således at besøgende både kan opleve forskellige dufte, der er ting at smage og berøre, men man kan også "nøjes med" at nyde synet af de smukke blomster og høre lyden af vand, der løber.

Et andet forsøg er gjort af en gruppe pårørende, som tidligere har haft et familiemedlem med demens. De har etableret en have i et dagcenter i det nordlige London. Projektgruppen pointerer vigtigheden af at sikre sig, at såvel personale som pårørende og brugere med demens alle er involveret i processen med at opnå en følelse af ejerskab til haven.

Det tredje forsøg, som beskrives i artiklen er etableret ved et plejehjem, også i det nordlige London. Her har man etableret en have, som kan bruges af beboere og andre brugere med henblik på dyrkning af blomster og grøntsager.

Der er stigende opmærksomhed på betydningen af at komme udendørs og på naturens gavnlige virkning. De tre projekter er udtryk for en anvendelse af denne viden.

Kilde: Moriarty J (ed.) Innovative Practice. Dementia: The International Journal of Social Research and Practice 2006;Vol 5(1):137-149